

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ**
Відділ суспільствознавчої освіти ІП НАПН України

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА**

Кафедра всесвітньої історії, міжнародних відносин та
методики навчання історичних дисциплін

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ**

Кафедра всесвітньої історії та методик навчання

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Навчально-наукова лабораторія суспільствознавчої освіти

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЖИТОМИРСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»
ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»
(КИЇВ, 29 БЕРЕЗНЯ 2021 РОКУ)
(електронне видання)**

Київ - 2021

УДК 378.01:373.03/.5.018(082)

Збірник розглянутий та затверджений на засіданні вченої ради
Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України
(протокол № 4 від 25.03.2021 р.)

Редакційна колегія:

О. І. Пометун, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України – голова ред. кол.;

Т. О. Ремех, кандидат педагогічних наук;

П. В. Мороз, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник;

С. І. Моцак, кандидат педагогічних наук, доцент;

В. Ю. Кришмарел, кандидат філософських наук, старший науковий співробітник;

І. В. Мороз, науковий співробітник.

Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи: збірник тез III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи», Київ, 29 березня 2021 р. (наукове електронне видання). – Київ : Педагогічна думка, 2021. – 268 с.

ISBN 978-966-644-588-2

До збірника увійшли тези учасників III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи» (Київ, 29 березня 2021 року), в яких розглянуто проблеми формування наскрізних умінь учнів в освітньому процесі, інтегрований та міжпредметний підходи в реалізації компетентнісно орієнтованого навчання, виклики та проблеми підготовки вчителя до компетентнісно орієнтованого навчання учнів, роль та особливості засобів навчання в освітньому процесі, компетентнісно орієнтована методика навчання учнів різних предметів, контроверсійні питання розвитку змісту шкільної історичної та громадянської освіти.

УДК 378.01:373.03/.5.018(082)

Тези подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, власних імен, покликань на джерела та інших відомостей.

ISBN 978-966-644-588-2

© Інститут педагогіки НАПН України, 2021

© Педагогічна думка, 2021

ЗМІСТ

1. <i>Авхутська С., Турков В.</i> Підготовка вчителя історії до формування медіакомпетентності в учнів	5
2. <i>Адамович І., Кулініч О.</i> Розвиток професійної компетентності педагогів в інформаційному просторі освітнього закладу в умовах експерименту.....	8
3. <i>Бібік Н.</i> Інтегроване навчання: модус застосування в початкових класах ...	11
4. <i>Богданець-Білоskalенко Н.</i> Формувальне оцінювання в умовах дистанційного навчання.....	13
5. <i>Бойко І.</i> Загальна компетентність та психологічна культура особистості вчителя в умовах компетенізації освіти	16
6. <i>Бурда М.</i> Компетентнісна орієнтація змісту навчання математики в гімназії.....	19
7. <i>Вашуленко О.</i> Використання міжпредметних зв'язків на уроках літературного читання як засобу реалізації компетентнісного підходу.....	21
8. <i>Величко Л.</i> Курси за вибором із хімії: очікування й реальність	25
9. <i>Вівсяна І.</i> Підготовка вчителів історії до формування наскрізних умінь учнів.....	28
10. <i>Возна З.</i> Ремінісценція педагогічних ідей Джона Дьюї в умовах розбудови Нової української школи.....	31
11. <i>Вороненко Т.</i> Роль інтеграції в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти.....	35
12. <i>Глушко О.</i> Цифрова компетентність вчителя: досвід Республіки Польща.....	38
13. <i>Голота О.</i> Осередок віртуальної реальності в кабінеті доквілля для учнів 5–6 класів	40
14. <i>Голуб Н.</i> Метод навчання як лінгводидактична проблема	43
15. <i>Горошкін І.</i> Ситуаційні завдання в компетентнісно орієнтованому навчанні іноземних мов учнів 5-6 класів гімназії	46
16. <i>Горошкіна О.</i> Роль інтерактивних методів у реалізації компетентнісно орієнтованого навчання української мови	49
17. <i>Гринюк О., Педенко В.</i> Інтегрований підхід як засіб реалізації компетентнісно орієнтованого навчання та екологічного виховання учнів 5-6 класів.....	51
18. <i>Гуз К.</i> До впровадження в 5-6 класах засад цілісної освіти.....	55
19. <i>Гупан Н.</i> Навіщо і як працювати з контроверсійними запитаннями на уроках історії	58
20. <i>Джурило А.</i> До питання про забезпечення якості в умовах компетентнісно-базованої освіти.....	62
21. <i>Дічек Н.</i> Міжпредметний підхід у реалізації компетентнісного орієнтованого навчання у початковій школі у спадщині академіка Олександри Савченко.....	64
22. <i>Дячок С.</i> Компетентнісно орієнтовані завдання у підручнику української літератури як засіб формування читацької грамотності.....	68

23. <i>Завадський І.</i> Еволюція концепції компетентнісно-орієнтованого навчання в курсі інформатики в українській школі.....	72
24. <i>Запорожцева Ю.</i> Медіаграмотність – путівник компетентного педагога.....	76
25. <i>Засєкін Д.</i> Ключові і предметні компетенції в компетентнісно орієнтованому навчанні	79
26. <i>Засєкіна Т.</i> Інтегративний підхід в компетентнісно-орієнтованому навчанні	82
27. <i>Льченко В.</i> Основи освіти сталого розвитку в програмах і підручниках загальноосвітньої школи	84
28. <i>Льченко О.</i> Навчальне середовище цілісної освіти для учнів 5-6 класів.....	87
29. <i>Корнілова Т.</i> Освітній кейс як інструмент дидактичної взаємодії.....	91
30. <i>Коршевнюк Т.</i> Засадничі положення реалізації компетентнісного підходу в курсах за вибором з біології.....	93
31. <i>Кравченко С.</i> Формування освітнього е-середовища як орієнтир технологізації шкільної освіти.....	97
32. <i>Кришмарел В.</i> Види інтеграції в освіті та їх реалізація з огляду на змістовні підходи на прикладі історії	100
33. <i>Локишина О.</i> Формування ключових компетентностей для навчання впродовж життя: орієнтири Європейського Союзу.....	102
34. <i>Ляшенко А.</i> Урок – основна складова освітнього процесу цілісної освіти в 5-6 класах	105
35. <i>Майорський В., Ремех Т.</i> Роль курсу «Міжнародне гуманітарне право» у розвитку ключових компетентностей учнів.....	108
36. <i>Максименко О.</i> Самоврядування на рівні середньої освіти і компетентнісний підхід в Україні та досвід США.....	110
37. <i>Маленко К.</i> Роль проєктів у розвитку компетентностей учнів.....	113
38. <i>Малієнко Ю.</i> Інтегративний зміст інформаційного складника предметної історичної компетентності	115
39. <i>Мартиненко В.</i> Особливості добору текстів у процесі формування прогностичних умінь молодших школярів	117
40. <i>Мацейків Т.</i> Етнокультурний складник курсу вітчизняної історії (10-11 клас)...	120
41. <i>Мачача Т.</i> Особливості формування ключових і проєктно-технологічної компетентностей учнів гімназії	122
42. <i>Мельник Ю.</i> Особливості реалізації компетентнісного потенціалу курсу фізики 7-го класу у процесі розв'язування задач.....	125
43. <i>Михайличенко О.</i> Основні тенденції та виклики навчання учнів ліцею	129
44. <i>Михтуненко В.</i> Роль викладача у формуванні ціннісних орієнтацій студентів-істориків	132
45. <i>Мороз І.</i> Сутність інтегративного підходу навчання історії	135
46. <i>Мороз П.</i> Інтегрування медіаосвіти в шкільний підручник історії як засіб формування критичного мислення учнів	139

47. <i>Моцак С.</i> Навчання учнів ліцею історії в умовах компетентнісно-орієнтованого навчання.....	142
48. <i>Назаренко Т.</i> Організація компетентнісно орієнтованого навчання економіки в ліцеї.....	143
49. <i>Нікольська Н.</i> Функції та оновлені завдання при вивченні іноземних мов у сучасному суспільстві.....	146
50. <i>Новосьолова В.</i> Проблема модернізації методів навчання української мови в умовах компетентнісної освіти	148
51. <i>Олійник І.</i> Умови реалізації компетентнісного підходу в післядипломній педагогічній освіті	150
52. <i>Онопрієнко О.</i> До питання про новий вимір результатів початкової освіти	153
53. <i>Павлова Т.</i> Здоров'язбережувальна компетентність молодшого школяра в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».....	157
54. <i>Пасічник О.</i> Дидактичне обґрунтування міжкультурної компетентності як складової іншомовної комунікативної компетентності.....	160
55. <i>Пахаренко В.</i> Типологія читання як методична проблема сучасної шкільної літературної освіти.....	165
56. <i>Петрук О.</i> Комунікативна компетентність як ключова у формуванні soft skills.....	169
57. <i>Пишко О.</i> Сутнісна характеристика соціальної компетентності учнів.....	171
58. <i>Піддячий М.</i> Розвиток ідей академіка В. І. Вернадського: ключові компетентності особистості	173
59. <i>Полонська Т.</i> Формування ключових компетентностей учнів 5–6 класів гімназії на уроках іноземної мови засобами ігрових технологій	176
60. <i>Пометун О.</i> Навчання історії і громадянської освіти: окремі чи інтегровані курси	180
61. <i>Попова Л.</i> Використання методу проєктів на уроках української мови: оцінювальний аспект	183
62. <i>Редько В.</i> Напрями професійної діяльності вчителя в умовах компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти... ..	185
63. <i>Ремех Т.</i> Потенціал суспільних предметів у реалізації завдань громадянської освіти.....	189
64. <i>Рябовол Л.</i> Практичне заняття як форма компетентнісного навчання правознавства	191
65. <i>Семко Л.</i> Особливості компетентнісно орієнтованого навчання інформатики.....	194
66. <i>Скворцова С.</i> Розвиток наскрізних умінь у навчанні математики в початковій школі.....	198
67. <i>Слижук О.</i> Розвиток уміння п'ятикласників читати з розумінням у процесі вивчення сучасної української літератури.....	201

68. Смагіна Т. Концепти моделювання освітніх програм курсів підвищення кваліфікації вчителів закладів післядипломної освіти.....	205
69. Снагощенко В. Дослідницька компетентність в професійній підготовці майбутнього вчителя історії	208
70. Снєгірєва В. Компетентнісна навчальна стратегія «автор підручника як читач».	212
71. Тарара А. Особливості формування наскрізних умінь учнів закладів загальної середньої освіти у процесі оволодіння основами технологій.....	216
72. Тимофєєва І. Ефективність використання відеоматеріалів та цифрових технологій на курсі з природничої освітньої галузі.....	219
73. Тишковець М. Професійні вимоги до вчителя у контексті компетентнісно орієнтованого навчання учнів	221
74. Тодосійчук В. Візуальні засоби навчання як важлива складова компетентнісної освіти.....	225
75. Туташинський В. Компетентнісний потенціал навчального предмета «Технології» в новому змісті освіти в гімназії	229
76. Фамілярська Л. Цифрові інструменти як чинник досягнення нового освітнього результату в післядипломній педагогічній освіті.....	231
77. Федорчук Т. Формування вмій старшокласників аргументувати власні висловлювання.....	237
78. Фідкевич О., Кондур З. До проблеми інтеграції мовного курикулуму в контексті реалізації моделі багатомовного освіти в закладах загальної середньої освіти України з навчанням мов корінних народів і національних меншин.....	239
79. Хорошковська-Носач Т. Типи і види вправ для навчання мови.....	242
80. Черній А. Реалізація принципу дитиноцентризму в особистісно орієнтованій моделі освіти.....	244
81. Чернухін Є. Культурологічні дисонанси в навчанні мов національних меншин, мовних груп і окремих мов корінних народів України (на прикладі навчання новогрецької мови)	246
82. Чижевський Б. Законодавчі та нормативні аспекти компетентності.....	250
83. Шпарик О. Виклики вчителя щодо забезпечення розвитку цифрової компетентності учнів.....	254
84. Яковчук М. Використання навчально-мовленнєвих ситуацій у процесі компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів 5 класів	257
85. Ярош Н. Особливості формування громадянської компетентності у навчанні історії	260
86. Яценко Т. Інтеграція в системі шкільної літературної освіти	263

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КУРСІ З ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

*Тимофєєва Ірина,
канд. пед. наук, доцент,
Маріупольський державний університет,
м. Маріуполь, Україна*

Сучасні цифрові технології змінили процес підготовки майбутніх учителів початкових класів. Упровадження сучасної цікавої техніки – гаджетів, мобільних телефонів, соціальних мереж (Facebook, Instagram), YouTube-каналів дає можливість підготувати сучасного вчителя за вимогами сучасного життя.

Згідно концепції Нової української школи, інформаційно-цифрова компетентність передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Інформаційна й медіаграмотність включає в себе знання основ програмування, алгоритмічне мислення, вміння працювати з базами даних, навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеку, розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо) [1].

Оновлення української школи потребує впровадження в освітній процес нових освітніх технологій. Одним із шляхів створення такої школи є застосування ІКТ-технологій у освітньому процесі. За словами Л. Гриневич: «Наскрізне застосування ІКТ в освітньому процесі та управлінні закладами освіти і системою освіти має стати інструментом забезпечення успіху Нової школи» [2], тому при підготовці майбутніх учителів початкових класів у Маріупольському державному університеті використовуємо цифрові технології.

Під час проведення лабораторних та практичних робіт із дисципліни «Методика викладання природничої освітньої галузі» для підвищення ефективності процесу навчання забезпечуємо інформаційну цікавість при використанні автоматизованої навчальної системи-портала Moodle, яка дає змогу використовувати широкий набір інструментів для освітньої взаємодії

викладача, здобувача та адміністрації закладу освіти, забезпечує можливість подавати навчальний матеріал у різних форматах (текст, презентація, відеоматеріал, вебсторінка) та здійснювати тестування й опитування. У навчальному порталі розташовані документальні фільми BBC, Nat Geo Wild, після перегляду якого здобувачі мають висловити свою думку або оформити роздатковий матеріал для їх учнів, використовуючи сучасні технології.

Під час проведення лабораторних робіт нами створені групи за допомогою інструментів для спілкування та обміну повідомленнями: WhatsApp, Viber, Skype, Facebook Messenger, закрита група у Facebook. Цей інструмент дає змогу дуже швидко ділитися інформацією під час групових форм роботи. Активну участь беруть здобувачі вищої освіти спеціальності «Початкова освіта», коли ми використовуємо програму FreeMind (або альтернативні програми за вибором студента, наприклад: <https://www.mindmeister.com/>) для створення карти знань.

Концепцією Нової української школи передбачено зміну процесу оцінювання – відтепер воно не каратиме учнів, не ранжуватиме їх, а допомагатиме аналізувати індивідуальний прогрес учня і планувати індивідуальний темп навчання, тобто буде рекомендаціями до дії. Таке оцінювання називається формувальним (те, яке формує освітній процес), і однією з його стратегій є розвиток самостійності та взаємодії учнів, реалізувати яку можливо, пропонуючи дітям взаємооцінювання [1]. Тому на практичних заняттях здобувачі освіти мають можливість попрацювати з інструментами для формувального оцінювання: Mentimeter (Studystack, Kahoot, Onlinetestpad, <https://goformative.com/>).

Під час вивчення змістового модулю «Зоологія» найефективнішими методами є дослідження комплексної популяризації мінливості, зміни під час сезонної та багаторічної динаміки та використання інструментів для створення інфографіки: Canva, Wordle (Wordcloud.pro), rebus1.com.; інструменти для пошуку навчального відео (YouTube) та його редагування, створення (Powtoon, Vodcasting, OpenShot VideoEditor), інструментів для створення коміксів:

StoryboardThat (<https://www.storyboardthat.com/>) – є незамінними у межах організації індивідуальних і групових занять та мають досить широкий діапазон можливостей для демонстрації наочних матеріалів.

Враховуючи, що на заняттях з курсу природничої освітньої галузі при засвоєнні нових знань основним елементом є вивчення нового матеріалу, нами обґрунтовано, які інструменти необхідно використати для підтримки уваги майбутніх учителів, для активізації їхньої пізнавальної діяльності, для розвитку творчості і самостійності.

Ключові слова: цифрові технології навчання, природнича освітня галузь, майбутні вчителі початкових класів.

Список використаних джерел

1. Взаємооцінювання як елемент формувального оцінювання НУШ. URL: <http://teach-hub.com/tag/nova-ukrajinska-shkola/page/7/> (дата звернення: 01.03.2021).

2. Гриневич Л. Від школи, де накачують знаннями, ми переходимо до школи компетентностей. URL: https://dt.ua/EDUCATION/liliya-grinevich-perehodimo-vid-shkoli-vyakiy-tilki-napihayut-znanniyami-ta-vidtvoryuyut-yih-do-shkoli-kompetentnostey-252819_.html (дата звернення: 01.03.2021).

3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczija.html> (дата звернення: 01.03.2021).

ПРОФЕСІЙНІ ВИМОГИ ДО ВЧИТЕЛЯ У КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ

*Тишкова Марія,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Нова українська школа (НУШ) визначає три взаємопов'язані напрямки модернізації освітнього процесу: 1 – компетентісно орієнтоване навчання, 2 – підготовка учителя, 3 – освітнє середовище. За кожним напрямком здійснюються відповідні заходи з реалізації концепції НУШ. Зокрема, за

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЗБІРНИК ТЕЗ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»
(КИЇВ, 29 БЕРЕЗНЯ 2021 РОКУ)
(електронне видання)**

Підписано до друку 25.03.2021 р. Формат 60x84 1/8
Авт. арк. 12,67

Видавництво «Педагогічна думка»
04053, м. Київ, вул. Січових Стрільців, 52-а, корп. 2;
тел./факс: (044) 481-38-82
e-mail: book-xl@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовників,
розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК №3563 від 28.08.2009